

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Kotonen, Tommi

Title: Paluu luontoon : Peter Mangsin rotusota

Year: 2016

Version:

Please cite the original version:

Kotonen, T. (2016). Paluu luontoon : Peter Mangsin rotusota. Agricolan kirja-arvostelut, 13.5.2016. <http://agricola.utu.fi/julkaisut/kirja-arvostelut/index.php?id=3929>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Paluu luontoon - Peter Mangsin rotusota

13.5.2016 Tommi Kotonen <tommi.kotonen@jyu.fi> yhteiskuntatieteiden tohtori,
Palmkvist, Joakim: *Äventyr i Svenssonland – seriemördaren Peter Mangs*. Albert Bonniers
Förlag, 2015. 350 sivua. ISBN 9789100145682.

Joakim Palmkvist kertoo teoksessaan *Äventyr i Svenssonland* sarjamurhaaja **Peter Mangsin** tarinan. Malmössa viiteentoista murhaan tai murhanyritykseen syyllistynyt Mangs kävi omaa rotusotaansa usean vuoden ajan. Äärioikeistolaisista aatteista vaikuttanut Mangs toimi niin yksinäisenä sutena liittymättä poliittisiin järjestöihin. Palmkvistin teos keskittyy kuitenkin tekijän yksityisempiin motiiveihin jättäen poliittisen ulottuvuuden sivummalle.

John Ausonius, Anders Breivik ja Peter Mangs. Kolme skandinaavimiestä joilla kaikilla oli rikkonainen perhetausta, epäonnistuneita urasuunnitelmia, hämartyntä omakuva ja vähän tai ei lainkaan ystäviä reaali maailmassa. Kolme kansallismielisesti motivoitunutta sarjamurhaajaa, jotka pyrkivät vaikuttamaan politiikkaan terroritekojensa kautta. Tässä valossa ei yllätä, että **Joakim Palmkvistin** teos Malmössä ulkomaalaistaustaisia ihmisiä jahdanneesta sarjamurhaaja Peter Mangsista noudattelee analyysissään aiemmasta kirjallisuudesta tuttuja kaavoja.

Gellert Tamasin suuren suosion saanut, vuonna 2002 ilmestynyt teos *Lasermannen* John Ausoniuksesta, Tukholmaa kauhun vallassa pitäneestä ”lasermiehestä”, analysoi tarkasti kohdehenkilön perhetaustaa, koulukiusaamista ja yksilöllistä kehitystä jatkuvine identiteettikriiseineen. Rinnan tekijän tarinan kanssa Tamas käy läpi aikakauden poliittista ilmapiiriä. Åsne Seierstadtin Norjan vuoden 2011 joukkomurhaa käsittelevän teoksen *Yksi meistä: Kertomus Norjasta* keskiössä ovat kohdehenkilön Anders Breivikin ohella myös hänen uhrinsa. Breivikin persoonan kehitystä kuvataan lähietäisyydeltä. Rasistinen ideologinen tausta on teoksissa läsnä, mutta päähuomio on tekijän psyyken kehityksessä.

Kuva: John Ausonius tuomittiin elinkautiseen murhasta, kymmenestä murhayrityksestä ja pankkiryöstöistä.

Joakim Palmkvistin sarjamurhaaja Peter Mangsista kertova teos *Äventyr i Svenssonland* korostaa, jos mahdollista, vieläkin enemmän yksilön kehitystä ideologian sijaan. Mangs oli niin sanottu yksinäinen susi, eli ilman taustalla olevaa suoraa järjestökytköstä toimiva saalistaja, joka alkoi jahdata pistooli kourassa maahanmuuttajan näköisiä ihmisiä, iskien ensimmäisen kerran vuonna 2003 ja jatkaen iskujaan vuoteen 2010.

Kaikista Mangsin teoista ei ilmeisesti ole edelleenkään varmuutta, ja hän on tunnustanut vain osan. Palmkvist listaa 15 erillistä ampumatapausta. Mangs jäi kiinni pitkän ajojahdin jälkeen tuttavien kertomuksien sekä profiloinnin avustuksella. Poliisitutkintaa viivästytti muun muassa se, että kesti pitkään hahmottaa tapaukset yhdeksi saman tekijän toteuttamien ammuskelujen sarjaksi ja ymmärtää ne Malmössä riehuneen jengiväkivallan sijaan poliittisiksi iskuiksi. Lisäksi aseisiin perehtynyt Mangs keräsi useimmiten hylsyä talteen ja vaihteli aseita sekä käsitteli niitä huolellisesti jälkien peittämiseksi.

Voimattomuuden tunteita internetin kaikukammioissa

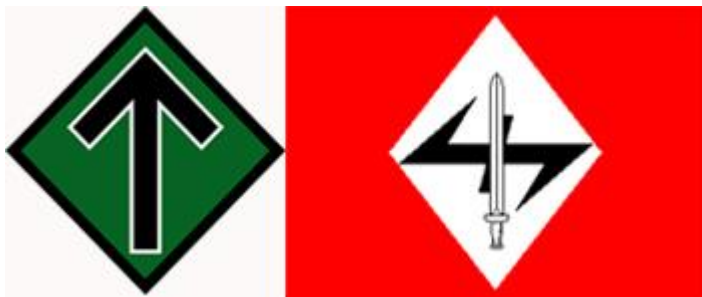
Palmkvistin teoksessa kuvataan syiden tekoihin juontavan juurensa erityisesti voimattomuuden tunteesta ja yksityiselämän pettymyksistä. Tämä ei kuitenkaan kerro vielä paljoa: maailmassa on runsaasti vastaavia tuntemuksia kokeneita, mutta heistä kaikista ei tule sarjamurhaajia. Harva tarttuu aseeseen, vaikka motivaatiota saattaisikin olla. Mangsin toiminta oli kuitenkin poliittisestikin motivoitunutta, ei sattumanvaraista, ja suuntautui erityisesti muslimeihin, jotka eivät hänen mukaansa kuuluneet länsimaiseen yhteiskuntaan. Tappolistoja hän tosin laati myös muun muassa juutalaisista.

Kuten Palmkvist teoksessaan toteaa, internetin kaikukammiot olivat keskeisessä roolissa niin Breivikin kuin Mangsinkin ideologisessa kehityksessä kohti poliittisesti motivoitunutta väkivaltaa. Radikalisoituminen tapahtui tietokoneen ääressä. Mangsilla oli myös ruotsalainen edeltäjä, John Ausonius, josta kertova Tamasin teos kului hänen käsissään. Ausonius kävi rotusotaa, kuten Mangskin omalla tavallaan. Breivik pyrki aloittamaan Mangsin kanssa kirjeenvaihtoa vastausta saamatta – molempien istuessa tuolloin jo vankilassa.

Mangs ja salaliiton lähteet

Mangs oli salaliittoteorioiden ja äärioikeistolaisen propagandan suurkuluttaja. Hän viittasi kirjoituksissaan arjalaisen rodun aggressiiviseen luonteeseen, ja luki pyrkimyksen ”kesyttää” tämä aggressio osaksi ”uutta maailmanjärjestystä” (NWO) ajavan eliitin pyrkimystä alistaa koko ihmiskunta valtaansa. Juutalaisvetoinen projekti NWO, *New World Order*, oli keskeisimpiä Mangsin uskomia salaliittoteorioita. Rikosten tekeminen oli puolestaan osa Mangsin pyrkimystä vapautua pakotetuista käyttäytymismuodoista, ”villiintyä” ja palata arjalaisen luontaiseen olotilaan.

Erikoista kyllä, Palmkvistin teoksessa ei viitata lainkaan yhteen tärkeimmistä Mangsin inspiraation lähteistä: amerikkalaisen kansallissosialistijohtajan **William Piercen** tuotantoon. Ausonius ei ilmeisesti tuntenut teosta, vaikka hänen tekojensa aikaan toiminut [Vit Arisk Motstånd](#) – nykyisen *Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen* edeltäjä – pitikin Piercen teoksia raamattunaan. Breivik ei myöskään suoraan ole viitannut Pierceen, vaikka yhtäläisyyksiä löytyykin. Mangs sitä vastoin ahmi Piercen tuotantoa. Erityisesti häntä kiehoi Piercen romaani *Hunter*, jossa kuvataan miten yksinäinen tappaja lähtee rotusodan merkeissä saalistamaan rotujen sekoittumisen kannattajia.

Kuva: Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen ja Vit Arisk Motstånd järjestöjen logot.

Mangs tutustui Piercen tuotantoon asuessaan Floridassa isänsä luona 1990-luvun lopulla. Hän kiinnostui jo tuolloin erilaisista salaliittoteorioista uuden maailmanjärjestyksen luomiseksi, ja myös Breivikin tapaan Oklahoman terrori-iskun tekijästä **Timothy McVeighista**, jolle Pierce oli yksi inspiraation lähde. Palmkvist sijoittaa Mangsin poliittisen radikalisoitumisen kuitenkin myöhempään aikaan, ensimmäisen murhatyön jo tapahduttua. Pelkästään henkilökohtaisista kaunoista sekään ei silti kummunnut. Palmkvistin kirjassa syy ja seuraus kääntyvät pääläelle: muodostuu kuva että murhatöihin ryhtynyt Mangs olisi hakenut oikeutusta teoilleen ideologiasta, eikä niinkään että ideologia oli yksi tärkeä toiminnan laukaiseva tekijä.

”Yksinäinen susi” terrorismin taustalla on erityisesti amerikkalainen ilmiö. Jopa yli puolet heidän tekemistään iskuista viimeisen neljäkymmenen vuoden aikana on sattunut nimenomaan Yhdysvalloissa. Tämä juontaa osin juurensa sikäläiseen ideologiseen kehitykseen valkoisen ylivallan järjestöissä, joiden keskeisiin ajattelijoihin Pierce kuului: äärioikeistoryhmät propagoivat ja sovelsivat hajautettua johtajattoman vastarinnan taktiikkaa järjestöjen toimintakyvyn suojaamiseksi, ja ylipäätään toiminnan jatkamiseksi. Viranomaisten oli tämän käsityksen mukaan hyvin hankala hajottaa vain löyhästi toisiinsa liittyvien yksittäisten toimijoiden verkostoa.

Kuten kansainvälistymisen trendeihin sopii, amerikkalaisen äärioikeiston teorit ja retoriikka vaikuttavat Suomessakin. Oklahoman pommi-iskun ihailijoihin kuului muun muassa Jokelan koulusurmaaja, jonka väkivaltafantasioissa ja antihumanismissa voi nähdä Piercen tekstienkin kaikuja. Koulusurmat tietysti ovat omanlaisensa alue, vaikka niissä voidaan nähdä samoja piirteitä kuin terrorismissakin. Ehkä suomalaiselle poliittiselle kulttuurille tyypillisesti sanaa terrorismi kuitenkin vältettiin, ja poliittiset motiivitkin nähtiin pitkälti toisarvoisina. Myös äärioikeistolaisessa alakulttuurissa, kuten RAC-musiikissa, viitataan monesti Pierceen ja muihin radikaaleihin amerikkalaiskirjoittajiin.

Oikea silmä sokea?

Äärioikeistoterrorismissa tuntuu olevan yleisesti yksi yhteinen piirre liki maasta riippumatta: sitä ei kuvata terrorismina eikä sitä edes tahdota sellaiseksi tunnistaa ja tunnustaa. ”Yksittäinen hullu” lienee useissa tapauksissa yleisempi luonnehdinta kuin poliittinen terrori. Palmkvistin teos kuvaa hyvin tätä tulkintakehystä. Vaikka Ruotsissa oli jo kokemusta yhden hyvin vastaavan tapauksen selvittämisestä John Ausoniuksen kohdalla, kesti kauan ennen kuin poliisi otti vakavasti mahdollisuuden että kyseessä olisikin rasistisesti ja poliittisesti motivoitunut sarjamurhaaja.

Vastaavuuksia voidaan löytää myös Saksasta, jossa äärioikeiston terrorisolu *Nationalsozialistischer Untergrund* (NSU) saattoi jatkaa toimintaansa vuosikausia ilman että kukaan yhdisti sitä äärioikeistolaisiin motiiveihin. NSU:n tapauksessa arvailtiin jokseenkin kaikkea muuta: uhriksi joutunut tavallinen perheenisä olikin todellisuudessa osa turkkilaista alamaailmaa tai pyöritti huumekauppaliigaa. Lehdistö puhui teoista uhreja väheksyvästi Döner-murhina. Kuten Palmkvist kuvaa, Mangs jopa itse asiassa hyödynsi virhepäätelmiä: Hän pyrki provosoimaan satunnaisella ammuskelullaan rikollisjengejä sotaan toisiaan vastaan ja piilottamaan samalla oman toimintansa osaksi alamaailman taisteluita.

Osin tunnistamisen ongelmaa tietysti selittää se, että terrorismin tyyppiesimerkit haettiin aikanaan erityisesti Punaisen armeijakunnan tapaisista toimijoista, tai nykyään islamilaisesta terrorismista. Nämä tahot toteuttivat ja toteuttavat näyttäviä iskuja joiden takana ovat ryhmät useimmiten ilmoittautuvat tekijöiksi poliittisten julistusten saattamina pian iskujen jälkeen. Äärioikeistoterrorissa asianlaita on usein ollut toisin: tavoitteena on ollut kylvää yleistä kauhua ja pelkoa ja aiheuttaa yhteiskunnallista kaaosta, ei manifestoida omaa poliittista sanomaa. Siten teoista vastuulliset eivät katso tarpeelliseksi ilmoittaa toimistaan ja teoistaan: Epämääräisyys ja epätietoisuus ruokkii paremmin pelkoa. Tätä epätietoisuutta niin Mangs kuin Ausoniuskkin käyttivät hyväkseen.

Ongelmistaan huolimatta Palmkvistin teos tarjoaa lukijalle kiintoisan kuvan sarjamurhaajan uran kehityksestä, ja erityisen tarkasti kuvataan Mangsin pyrkimyksiä kovettaa itseään hallitsemaan tekoihin liittyviä adrenaliiniryöppyjä. Samalla kirja on kertomus poliisin suunnistusyrityksistä Malmön alamaailman ryteiköissä ja hiljalleen kehittyvästä ajatuksesta että heillä olikin etsittävänsään *Lasermies 2.0*. Poliittisen ja ideologisen puolen vähäisyys on valitettavaa, ja johtunee osin materiaalin puutteesta, mutta tätä paikannee osaltaan **Mattias Gardellin** samoin viime vuonna ilmestynyt Mangsia käsittelevä teos, jonka erilainen näkökulma paljastuu jo kirjan nimessä [Raskrigaren](#).

Lisätietoja:

- [Wikipedian artikkeli Malmön ampumatapauksista](#)
- [Wikipedian artikkeli Ausoniuksesta](#)
- [Aftonbladetin uutinen Breivikin kirjeestä Mangsille](#)
- [Mattias Gardellin asiantuntijalausunto Anders Breivikin ideologiasta](#)
- [Lasermannen \(Yle Arkivet, 22.10.2010\)](#)